37018-(R2227) Overeenkomst tussen de Benelux-Staten en de Kirgizische Republiek inzake de vrijstelling van de visumplicht voor houders van geldige diplomatieke en dienst-/officiële paspoorten; Brussel, 18 juni 2025

Nr. 3 Verslag van een schriftelijk overleg
Vastgesteld 20 oktober 2026

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de minister van Buitenlandse Zaken over de brief van 25 augustus 2026 over Overeenkomst tussen de Benelux-Staten en de Kirgizische Republiek inzake de vrijstelling van de visumplicht voor houders van geldige diplomatieke en dienst-/officiële paspoorten; Brussel, 18 juni 2025 (Kamerstuk 37 018 (R2227), nr. 1).

De vragen en opmerkingen zijn op 12 oktober september 2026 aan de minister van Buitenlandse Zaken voorgelegd. Bij brief van 20 oktober 2026 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,

Klaver

Adjunct-griffier van de commissie,

Dekker

Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en antwoord / reactie van de minister

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en antwoord / reactie van de minister

II Volledige agenda

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de overeenkomst tussen de Benelux-Staten en de Kirgizische Republiek inzake de vrijstelling van de visumplicht voor houders van diplomatieke en dienst-/officiële paspoorten.

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de toelichtende nota en het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State van het Koninkrijk. De Afdeling advisering heeft geen inhoudelijke opmerkingen over de overeenkomst gemaakt. Deze leden hebben op dit moment geen aanvullende vragen of opmerkingen bij de overeenkomst.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie hebben kennisgenomen van de overeenkomst tussen de Benelux-Staten en de Kirgizische Republiek en stellen daarover graag enkele vragen.

De leden van de PRO-fractie hebben tevens kennisgenomen van de overeenkomst tussen de Benelux-Staten en de Kirgizische Republiek over de terugkeer en overname van personen die niet rechtmatig op het

grondgebied van een verdragspartij verblijven. Klopt het dat de twee overeenkomsten in samenhang zijn uitonderhandeld, kortom, dat er sprake is van een *quid pro quo*? Klopt het dat Nederland een overeenkomst wilde over de terugkeer van ongedocumenteerde Kirgiziërs, en dat de Kirgizische Republiek in ruil daarvoor visumvrijstelling voor houders van diplomatieke paspoorten kreeg? Hoeveel Kirgiziërs zonder rechtmatige verblijfsgrond zijn er op dit moment in Nederland? Hoeveel Kirgiziërs heeft Nederland in de afgelopen vijf jaar uitgezet? Hoeveel meer Kirgiziërs denkt het kabinet de komende vijf jaar, dankzij deze overeenkomst, uit te zetten?

1. **Antwoord van het kabinet**

Het is gangbaar dat dergelijke overeenkomsten gelijktijdig uitonderhandeld worden. In algemene zin geldt dat het in de diplomatieke praktijk voorkomt dat de uitkomst van onderhandelingen over inhoudelijk verschillende overeenkomsten aan elkaar gekoppeld worden; dat zit in de aard van diplomatieke onderhandelingen. Vanzelfsprekend sluit het kabinet geen overeenkomsten waar het inhoudelijk niet achter staat.

2. Antwoord van het kabinet

Het kabinet beschikt niet over exacte aantallen Kirgiziërs zonder rechtmatig verblijf in Nederland. In de afgelopen vijf jaar heeft er voor enkele personen zonder rechtmatige verblijfsgrond in Nederland met de Kirgizische nationaliteit gedwongen terugkeer plaatsgevonden. Circa 20 personen zonder rechtmatige verblijfsgrond met de Kirgizische nationaliteit vertrokken in dezelfde periode zelfstandig.

Het kabinet kan niet op voorhand aangeven hoeveel meer personen met de Kirgizische nationaliteit Nederland zonder rechtmatig verblijf zullen verlaten dankzij de terug- en overnameovereenkomst. In algemene zin verwacht het kabinet dat de overeenkomst zal leiden tot betere samenwerking met de Kirgizische autoriteiten op het gebied van terugkeer, bijvoorbeeld ten aanzien van snellere doorlooptijden van verzoeken tot nationaliteitsvaststelling.

De leden van de PRO-fractie wijzen op de gigantische toename van de handel tussen Nederland en de Kirgizische Republiek sinds 2022. Kan de minister toelichten wat volgens hem de oorzaak van deze toename is, welke goederen het meest naar de Kirgizische Republiek worden verhandeld, in welke mate er sprake is van doorvoer van deze goederen naar Rusland, en welk percentage van deze toename naar zijn schatting mogelijkerwijs als sanctie-omzeiling kan worden beschouwd?

3. Antwoord van het kabinet

Het is bekend dat het handelsvolume van de Europese Unie (EU) met de Kirgizische Republiek aanmerkelijk is gestegen sinds de EU in 2022 verregaande sancties instelde tegen Rusland. Een deel van deze stijging is toe te schrijven aan sanctieomzeiling. Een ander deel van de stijging kan verklaard worden door groei in de bilaterale handel en de verschuiving van handels- en distributiepatronen, waarbij handel met landen binnen de Euraziatische Economie Unie die in het verleden via Russische distributeurs liep verschuift naar directe handel met de betreffende derde landen. Uiteraard blijft het kabinet alle signalen van sanctie-omzeiling via derde landen, waaronder de Kirgizische Republiek, met bijzondere aandacht volgen, en treedt het op waar nodig, primair binnen EU-verband. Het kabinet merkt hierbij wel dat hoewel de handelsstromen met Kirgizië procentueel sterk zijn toegenomen, dit in de bredere omzeilingsproblematiek nog steeds om relatief kleine volumes gaat in vergelijking met andere landen.

De leden van de PRO-fractie wijzen op de motie Piri c.s. (Kamerstuk 21 501-20, nr. 2027) die met een meerderheid van 147 zetels door de Tweede Kamer is aangenomen, waarmee het kabinet wordt opgeroepen om sanctie-omzeiling via landen in de Euraziatische Economische Unie, waaronder de Kirgizische Republiek, steviger aan te pakken. Heeft de minister bij het uitonderhandelen van deze overeenkomsten eisen op tafel gelegd omtrent het tegengaan van sanctieomzeiling? Zo nee, waarom niet? Zo ja, heeft de minister ook toezeggingen gekregen van de Kirgizische Republiek dat zij strenger zal optreden tegen sanctie-omzeiling? Zo ja, welke toezeggingen zijn dat? Als de minister geen Kirgizische toezeggingen heeft gekregen op het gebied van sanctie-omzeiling, en met de gigantische toename in handel met de Kirgizische Republiek sinds 2022 in het achterhoofd, vindt de minister dat hij met deze concessie aan de Kirgizische Republiek de wens van de Kamer

conform de motie Piri c.s. respecteert? Zo ja, kan de minister toelichten hoe?

4. Antwoord van het kabinet

De Europese Unie voert een intensieve dialoog met derde landen waaronder de Kirgizische Republiek over omzeiling van de EU-sancties tegen Rusland. Deze dialoog wordt primair gevoerd door EU-sanctiegezant David O'Sullivan, die daarbij ondersteunt wordt door diplomatieke inzet van de lidstaten. Ook Nederland heeft diverse malen op hoog niveau diplomatieke gesprekken gevoerd met de Kirgizische Republiek waarbij het belang dat Nederland binnen de bredere bilaterale relatie hecht aan samenwerking op het gebied van sanctie-omzeiling werd benadrukt.

Waar resultaat van een dergelijke dialoog uitblijft beschikt de EU over een breed instrumentarium aan (gerichte) sanctiemaatregelen die ingezet kunnen worden tegen (bedrijven in) derde landen om omzeilingsrisico's te adresseren. Het kabinet heeft de afgelopen jaren binnen de Raad een actieve rol gespeeld in de doorontwikkeling en inzet van dit instrumentarium. Bij de dialoog met derde landen over sanctie-omzeiling ligt inzet van dit instrumentarium ook altijd op tafel. Ten aanzien van de Kirgizische Republiek heeft de EU vanaf het veertiende sanctiepakket van 24 juni 2024 regelmatig en zeer ruim gebruik gemaakt van dit instrumentarium. Zo legde de EU gerichte maatregelen op ten aanzien van vijf bedrijven, vijf banken en drie crypto-serviceproviders betrokken bij omzeiling. Op 23 april jl. heeft de EU voor het eerst het zogenaamde *anti-omzeilingsinstrument* ingezet, waarmee de export van specifieke goederen naar de Kirgizische Republiek in het geheel verboden wordt in verband met de aanhoudende omzeilingszorgen.

Het kabinet constateert dat de combinatie van deze maatregelen en constructieve dialoog heeft geleid tot acties van de zijde van de Kirgizische Republiek en een voorlopige daling in de omzeilingscijfers van specifieke categorieën goederen. Tegelijkertijd zijn de bredere zorgen ten aanzien van omzeiling via de Kirgizische Republiek nog niet weggenomen. Ook ten aanzien van andere derde landen geldt dat het kabinet voortdurend alle

signalen over sanctie-omzeiling volgt en blijft wegen welke combinatie van druk en dialoog het grootste effect sorteert, waarbij het volledige sanctie-instrumentarium uitdrukkelijk op tafel ligt. Op deze wijze geeft het kabinet blijvend uitvoering aan de motie Piri c.s.

Het kabinet kan niet in meer detail ingaan op de inhoud van diplomatieke onderhandelingen over de desbetreffende overeenkomsten omdat dit niet in het belang is van de Nederlandse onderhandelingspositie.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de Overeenkomst tussen de Benelux-Staten en de Kirgizische Republiek inzake de vrijstelling van de visumplicht voor houders van geldige diplomatieke en dienst-/officiële paspoorten. Deze leden vragen hoe het kabinet het risico op misbruik van diplomatieke en dienstpaspoorten beoordeelt. Welke waarborgen bestaan om te voorkomen dat personen die geen daadwerkelijke officiële functie vervullen via een dergelijk paspoort gebruikmaken van de visumvrijstelling?

5. Antwoord van het kabinet

Kirgizië voldoet aan de volgende relevante criteria voor verdragen ter afschaffing van de visumplicht voor houders van diplomatieke paspoorten of dienstpaspoorten:

- **ten aanzien van documentveiligheid heeft een technische analyse uitgewezen dat de diplomatieke en dienstpaspoorten van Kirgizië voldoen aan de normen van de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie;**
- **het aantal in omloop zijnde Kirgizische dienstpaspoorten is beperkt te noemen (eind 2021 ca. 630); en**
- **het afgiftebeleid is duidelijk en neergelegd in paragraaf 9 van de Regulations on diplomatic and service passports of the Kyrgyz Republic, vastgesteld per decreet nr. 384 van de Regering van de Kirgizische Republiek, d.d. 12 juli 2011.**

Het kabinet acht het risico op misbruik van diplomatieke en dienstpaspoorten in het geval van de Kirgizische Republiek daarmee beperkt.

In de overeenkomst blijft het Koninkrijk der Nederlanden verder het recht behouden om de toegang tot het Koninkrijk te weigeren aan personen die het ongewenst acht, of van wie de aanwezigheid in het land wordt beschouwd als een gevaar voor de openbare orde of voor de nationale veiligheid. Dat betekent dat het bezit van een diplomatiek of dienstpaspoort door een Kirgizische onderdaan het Koninkrijk der Nederlanden niet zonder meer bindt de desbetreffende onderdaan toe te laten indien er twijfels bestaan over de persoon of het reisdoel.

Het kabinet schrijft dat de onderhandelingen over deze visumvrijstelling gelijktijdig verliepen met de onderhandelingen over een overeenkomst inzake terug- en overname van onregelmatig verblijvende personen. De leden van de CDA-fractie vragen of het kabinet kan toelichten waarom deze overeenkomsten inhoudelijk aan elkaar gekoppeld zijn.

6. Antwoord van het kabinet

Het is gangbaar dat dergelijke overeenkomsten gelijktijdig uitonderhandeld worden. In algemene zin geldt dat het in de diplomatieke praktijk voorkomt dat de uitkomst van onderhandelingen over inhoudelijk verschillende overeenkomsten aan elkaar gekoppeld worden; dat zit in de aard van diplomatieke onderhandelingen. Vanzelfsprekend sluit het kabinet geen overeenkomsten waar het inhoudelijk niet achter staat.

Deze leden vragen daarnaast hoe de huidige samenwerking met Kirgizië bij terugkeer verloopt.

7. Antwoord van het kabinet

Het kabinet ziet dat de huidige samenwerking met de Kirgizische Republiek op het gebied van terugkeer degelijk verloopt en spreekt de verwachting uit deze samenwerking te versterken met de overeenkomst over de terug- en overname van onregelmatig binnengekomen en/of verblijvende personen.

II Volledige agenda

- Overeenkomst tussen de Benelux-Staten en de Kirgizische Republiek inzake de vrijstelling van de visumplicht voor houders van geldige diplomatieke en dienst-/officiële paspoorten; Brussel, 18 juni 2025, minister van Buitenlandse Zaken, T.B.W. Berendsen, d.d. 21-09-2026, Kamerstuk 37 018-(R2227), nr. 1.